

На основу члана 45. у вези са чланом 70. Закона о државној управи (Службени гласник Републике Српске број 11/94), као и на основу члана 67 и 68 Закона о водама (Службени гласник Републике Српске број 10/98) и члана 17 Закона о Министарствима, (Службени гласник Републике Српске број 3/97, 18/99 и 15/2000), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, д о н о с и

П Р А В И Л Н И К

О УСЛОВИМА КОЈЕ МОРАЈУ ДА ИСПУЊАВАЈУ ВОДОПРИВРЕДНЕ ЛАБОРАТОРИЈЕ КАО ПРАВНА ЛИЦА ИЛИ У ОКВИРУ ПРАВНИХ ЛИЦА КОЈЕ ВРШЕ ОДРЕЂЕНУ ВРСТУ ИСПИТИВАЊА КВАЛИТЕТА ПОВРШИНСКИХ, ПОДЗЕМНИХ И ОТПАДНИХ ВОДА

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим правилником прописују се услови које морају да испуњавају лабораторије за испитивање површинских и подземних вода, вода намјењених за водоснабдевање и отпадних вода (у даљем тексту водопривредне лабораторије) у погледу општих захтева, материјалних и техничких услова (просторија и опреме), кадрова, добре лабораторијске праксе и управљања које испуњавају захтјеве међународних стандарда и потребе корисника, органа управе као и организација које спроводе поступак овлашћења.

Услови који су прописани за поједине групе послова које обављају водопривредне лабораторије морају задовољити и друге лабораторије које се региструју и овлашћују за одређену врсту испитивања квалитета вода.

2. ОПШТИ ЗАХТЈЕВИ

Члан 2

Основни захтјев јесте да водопривредна лабораторија функционише у оквиру постојећег правног субјекта или као самостални правни субјект са испостављеним основаним и аргументованим захтевом за примену стандарда наведених у овом Правилнику, а који се односе на организацију и управљање, кадрове, материјалне и техничке услове.

Члан 3

Општи захтјевии у погледу испуњења одредби о организацији и управљању у водопривредним лабораторијама јесу :

- лабораторија мора да буде правно одговорна и независна у вршењу својих функција с кључним руководством кога чине шеф лабораторије, његов замјеник и руководиоци појединих одјељења;
- ако је лабораторија дио организације, она мора имати утврђене одговорности кључног особља које је укључено или утиче на дјелатност испитивања у лабораторији;
- организациона структура и структура управљања морају бити дефинисане да осигурају хијерархију одговорности и овлашћења, као и да уређују међусобне односе особља лабораторије, укључујући евидентирање и праћење свих функција лабораторије и спровођење одговарајућег надзора особља;
- старање о сталним објектима, придруженим привременим или покретним капацитетима и набавци ресурса неопходних за обављање задатака који обезбјеђују захтјевани квалитет рада;
- испуњавање захтјева меународних стандарда и обезбјеђење уређености таквих односа да особље и руководство лабораторије буде независно од било каквих унутрашњих или спољних притисака који могу утицати на њихово техничко одлучивање или могу имати

нежељене ефекте на квалитет рада у смислу слабења повјерења у њену оспособљеност, непристрасност, правичност и пословност ;

- приликом подношења захтјева за овлашћење треба обезбједити изјаву о политици квалитета која треба да дефинише циљеве система квалитета у водопривредној лабораторији, као и програм постепеног увођења система квалитета са утврђеним роковима извршења према међународним стандардима *ISO-EIC* Упутство 25 и европском стандарду *45001 EN* који укључују и услове везане за управљање записима о квалитету и цјелокупној документацији лабораторије;
- један члан особља, као руководилац квалитета, треба да има утврђену одговорност и овлашћења за спровођење и праћење система квалитета са директним приступом највишем нивоу управљања на коме се доносе одлуке о политици и ресурсима лабораторије;
- водопривредна лабораторија мора сарађивати са корисницима услуга на разјашњавању њихових захтева, а уколико ма који аспект њеног посла или резултата испитивања није сагласан захтјевима договореним са корисником, лабораторија мора успоставити политику и процедуру за рјешавање жалби.

Члан 4

Основни задаци и активности водопривредних лабораторија према захтјевима Уредбе о класификацији вода и категоризацији водотока, као и Правилника о условима испуштања отпадних вода у јавну канализацију, односно површинске воде нарочито су:

- мјерење протока површинских и отпадних вода, као и нивоа подземних вода;
- узимање, транспорт и чување узорака површинских, подземних и отпадних вода, ријечног и језерског седимента и бентичких организама, фито- и зоопланктона и фауне риба;
- физичко-хемијска испитивања *in situ* (температура, *pH*, проводљивост, растворени кисеоник, проценат zasiћења, итд);
- мјерења биолошких параметара *in situ* (примарна продукција, транспарентност);
- физичко-хемијска испитивања узорака површинских, подземних вода, седимента, биолошког материјала, отпадних и других вода;
- микробиолошка испитивања узорака површинских и подземних вода;
- хидробиолошка испитивања воде и седимента (фито- и зоопланктон, бентички организама и фауна риба);
- токсиколошка испитивања отпадних вода;
- евидентирање и контрола свих концентрисаних и расутих извора загађења;
- руковање записима анализа, архивирање и обрада резултата;
- израда типских и комплексних извјештаја.

Члан 5

Према оспособљености стручног персонала, лабораторијској опремљености и просторним могућностима, лабораторије за испитивање квалитета вода могу добити овлашћења за три нивоа пружања услуга:

- водопривредна лабораторија Категорије 1, највиши ниво који мора да задовољи све услове потребне за обим послова које прописују Уредба о класификацији вода и категоризацији водотока и Правилник о условима испуштања отпадних вода у површинске воде, као и да има све услове потребне за комплексне послове мониторинга везане за специфичне истраживачке задатке и праћење ризичних супстанци чије одређивање захтјева скупу опрему и специјализован кадар, као и послове везане за координацију и сталну техничку помоћ лабораторијама нижег нивоа, укључујући и обуку и тренинг особља за мониторинг површинских, подземних и отпадних вода;
- водопривредна лабораторија Категорије 2, треба да задовољи захтјеве за лабораторије дистрикта ријечног слива које постепено предузимају све активности мониторинга наведене у члану 4 за простор дистрикта и сливова у њему, за који су надлежне, осим одређивања токсичних високо ризичних органских супстанци;
- друге лабораторије, које се појединачно могу овластити за анализе одређених група параметара наведених у члану 4 уколико задовољавају техничке, материјалне и кадровске услове прописане овим правилником. Овој групи припадају и лабораторије локалног значаја које обављају контролу испуста индустријских отпадних вода у јавну канализацију и ефлуенте градских постројења за пречишћавање према захтјевима

Правилника о условима за испуштање отпадних вода у јавну канализацију, односно о условима испуштања у површинске воде.

Члан 6

Водопривредне лабораторије Категорија 1 и 2 могу склапати подуговоре са оспособљеним подуговарачима наведеним у члану 5, под условом да испуњавају захтјеве за поједине групе послова дате овим правилником. Водопривредна лабораторија која је склопила уговор одговара за подуговарача, осим ако га одреди корисник или треће лице.

3. ТЕХНИЧКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ЗАХТЈЕВИ

Члан 7

За испитивање квалитета површинских, подземних вода, вода намјењених за водоснабјевање и употребљених загађених вода, водопривредне лабораторије морају располагати намјенски изграђеним или адаптираним простором који је адекватно опремљен за поједине групе активности:

- узимање узорака и испитивања *in situ*,
- физичко-хемијска испитивања узорака вода, седимента и биолошког материјала,
- хидробиолошка и токсиколошка испитивања,
- микробиолошка испитивања и
- хидролошка мјерења.

Лабораторије овлашћене да врше испитивања наведена овим правилником могу ове послове да обављају под условом да примјењују стандардне поступке мјерења, узимања узорака и метода анализе.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде - Ресор водопривреде надлежан је за провјеру прописаних метода и тачност резултата испитивања интеркалибрацијом овлашћених лабораторија.

Члан 8

За сваку активност наведену у члану 7 лабораторија мора да обезбједи адекватан простор, извор енергије, воде, освјетљења, вентилације, као и грејања, односно хлађења које ће обезбједити правилно извођење специфичних лабораторијских испитивања.

Распоред просторија мора бити такав да омогућује обављање редовних активности без неповољних међусобних утицаја.

Приликом захтјева за овлашћење то треба да буде и документовано у облику технолошке основе лабораторије са уцртаним положајем мјерних инструмената, извора топлоте, вентилације и сл.

Лабораторија која је овлашћена за обављање више врста испитивања може имати заједничке просторије за стерилизацију прибора, опреме и лабораторијског посуђа, као и за складиштење хемикалија, прибора, опреме и лабораторијског посуђа с јасном назнаком врсте употребе.

Члан 9

Подови, зидови, лабораторијски столови и дигестори морају бити направљени од материјала отпорних на воду и хемикалије чије површине омогућују лако чишћење, прање и дезинфекцију.

Радна средина у којој се обављају све активности лабораторијског рада не смије да дјелује негативно на резултате испитивања и тачност мјерења.

Систем квалитета захтјева да свака лабораторија ефикасно управља, контролише и води запис о условима радне средине.

Члан 10

За обављање физичко-хемијских испитивања лабораторија мора да посједује раздвојене просторије за прање и испитивање површинских и подземних вода од просторија за прање и испитивање отпадних вода.

За обављање физичко-хемијских испитивања лабораторија мора да располаже просторијама чије површине треба да износе најмање:

1. пријем и припрема узорака за површинске и подземне воде - 15 м²,
2. пријем и припрема узорака за отпадне воде - 20 м²,
3. инструментално-аналитичка испитивања - 30 м²,
4. техничке и аналитичке ваге са антивибрационим столовима - 6 м²,
5. прање и сушење лабораторијског посуђа за површинске и подземне воде - 5 м²,
6. прање и сушење лабораторијског посуђа за отпадне воде - 5 м²,
7. складиштење запаљивих и других опасних хемикалија - 3 м²,
8. просторија са кондиционираним температуром у којој је смјештена гасно-течна хроматографија са различитим детекторским системима и рачунаром - 15 м²,
9. просторија за атомско-апсорпциону спектрофотометрију са одговарајућим прибором и вентилацијом - 15 м².

Члан 11

За хидробиолошка и токсиколошка испитивања лабораторија мора да располаже просторијама чија површина износи најмање:

1. хидробиолошка и токсиколошка испитивања са дјелом простора за прање посуђа - 30 м²,
2. складиштење прибора, опреме и посуђа - 8 м².

Члан 12

За микробиолошка испитивања лабораторија мора да располаже просторијама чија површина износи најмање:

1. асептичко засејавање и микробиолошка испитивања - 20 м²,
2. припрема микробиолошких подлога - 10 м²,
3. прање и стерилисање прибора, опреме и лабораторијског посуђа - 15 м²,
4. складиштење прибора, опреме и лабораторијског посуђа - 5 м².

Члан 13

Лабораторија за хидролошка мјерења мора да располаже сљедећим простором одговарајуће површине:

1. просторија за рад са рачунарском опремом - 12 м²,
2. спремиште теренске мјерне опреме - 10 м².

Члан 14

За обављање физичко-хемијских испитивања лабораторија мора бити опремљена сљедећим уређајима и опремом:

1. атомско-апсорпциони спектрофотометар са припадајућом опремом (пламена техника, беспламена техника, хладне паре, хидридна техника),
2. гасно-течни хроматограф са детекторским системима (ЕЦ, ФИД, П/С) са аутоматском обрадом података,
3. ХПЦ/Т течни хроматограф са различитим системима и прибором за обраду података,
4. инфрацрвени спектрофотометар са прибором за чврсте и течне узорке,
5. ротациони бакуум упаривач,
6. УВ-ВИС- спектрофотометар,
7. кондуктометар,
8. рН-метар,
9. окси-метар,
10. турбидиметар,
11. аналитичка вага (тачност на 4 децимале),
12. техничка вага (тачност 2 децимале),
13. термостат за инкубацију БПК-боца (20⁰С),

14. водено и пјешчано купатило,
15. фрижидери и уређај за дубоко смрзавање,
16. сушнице,
17. пећ за чарење,
18. уређај за хомогенизацију узорака,
19. грејне плоче,
20. уређај за јар-тест,
21. магнетне мијешалице,
22. апарат за дестилацију и редестилацију воде,
23. уређаји за континуално узимање узорака,
24. уобичајени лабораторијски прибор и посуђе од ватросталног стакла, порцулана и пластике.

Члан 15

За обављање хидробиолошких испитивања лабораторија мора бити опремљена слиједећим уређајима и опремом:

1. инвертни микроскоп
2. бинокларна лупа,
3. фрижидери и уређај за дубоко смрзавање,
4. аналитичка вага (тачност на 4 децимале),
5. техничка вага (тачност 2 децимале),
6. центрифуга,
7. уобичајено лабораторијско посуђе и прибор за микроскопирање,
8. планктонска мрежа од свиле бр. 20-25,
9. мердов-мрежа,
10. багер типа Ekman-Birge,
11. прибор типа за узимање узорака обраштаја,
12. систем сита различитих димензија окаца за испирање муља,
13. апарат за дестилацију и редестилацију воде,
14. хемикалије неопходне за анализу свих параметара из Правилника о условима испуштања отпадних вода у површинске воде.

Члан 16

За обављање микробиолошких испитивања лабораторија мора бити опремљена слиједећим уређајима и опремом:

1. уређај за суву стерилизацију,
2. аутоклав,
3. термостати са регулацијом температуре од +20⁰С до + 60⁰С,
4. водена купатила са регулацијом температуре ,
5. аналитичка вага (тачност на 4 децимале),
6. техничка вага (тачност 2 децимале),
7. фрижидери и уређај за дубоко смрзавање,
8. бинокларни микроскоп са имерзијом,
9. електромагнетна мјешалица са грејачем,
10. центрифуга,
11. уређај за мембранску филтрацију,
12. уобичајено лабораторијско посуђе (петри-кутије, епрувете, итд), прибор за микроскопирање, као и хемикалије и готове бактериолошке подлоге.

Члан 17

Лабораторија за хидролошка мјерења мора имати слиједећу опрему:

1. хидрометријска крила,
2. стандардни преливи,
3. електромагнетни мјерачи,
4. чамац са одговарајућом опремом.

Члан 18

Водопривредна лабораторија Категорије 1 мора располагати наменски опремљеним простором и опремом наведеним у члановима од 10 до 17 овог правилника.

За реализацију захтјева наведених за сливковске лабораторије- Категорије 2, минимални услови опремљености простором и инструментацијском и другом опремом су исти као и за Категорију 2 осим обавезе посједовања:

1. гасно-течни хроматограф са детекторским системима (ЕЦ, ФИД, П/С) са аутоматском обрадом података,
2. ХПЦД течни хроматограф са различитим системима и прибором за обраду података,
3. Инфрацрвени спектрофотометар са прибором за чврсте и течне узорке.

За реализацију захтјева за овлашћења других лабораторија, простор и опремљеност за групу параметара, односно активности за које се тражи регистрација и овлашћење морају одговарати условима наведеним у члановима од 10 до 22 овог правилника.

4. КАДРОВСКИ ЗАХТЈЕВИ

Члан 19

За обављање физичко-хемијских испитивања лабораторија мора имати лица са сlijедећом стручном спремом:

1. за вршење основних физичко-хемијских испитивања - најмање 2 лица високе стручне спреме (дипломирани технолог, физикохемичар или хемичар) и најмање 3 лица средње стручне спреме (хемијски или лабораторијски техничар);
2. за вршење специјализованих хемијских испитивања - најмање 3 лица високе стручне спреме (дипломирани технолог, физикохемичар или хемичар) и најмање 2 лица средње стручне спреме (хемијски или лабораторијски техничар).

Члан 20

За обављање хидробиолошких испитивања лабораторија мора имати запослена лица са сlijедећом стручном спремом:

1. најмање 1 лице високе стручне спреме (дипломирани биолог),
2. најмање 2 лице средње стручне спреме (санитарни или хемијски техничар).

Члан 21

За обављање микробиолошких испитивања лабораторија мора имати запослена лица са сlijедећом стручном спремом:

1. најмање 1 лице високе стручне спреме (специјалиста микробиолог -дипломирани биолог, ветеринар, љекар, технолог прехранбеног смјера),
2. најмање 2 лица средње стручне спреме (санитарни техничар или микробиолошки техничар).

Члан 22

За мјерење протока лабораторија мора имати запослена лица са сlijедећом стручном спремом:

1. најмање 1 лице високе стручне спреме (дипломирани грађевински инжењер хидротехничког смјера),
2. најмање 1 лице средње стручне спреме (хидротехничар).

5. ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЈЕВА И ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕЊА

Члан 23

Правна лица која испуњавају напред наведене услове као лабораторије или који у свом саставу имају лабораторије које испуњавају напријед наведене услове, добиће одобрење за рад у прописаној форми које издаје Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Ресор водопривреде, који је задужен за спровођење и реализацију овог Правилника у целости.

Члан 24

Правна лица која желе да добију одобрења за рад подnose захтјев за добивање овлашћења Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Захтјев из став један овога члана мора бити обрађен у складу са прописима о канцеларијском пословању и садржавати нарочито:

- Пуни назив правног лица, као подносиоца захтјева са свим подацима из садржаја фирме;
- Тачна адреса подносиоца захтјева,
- Кратак садржај захтјева уз образложење за коју категорију лабораторије се тражи одобрење за рад;
- Име и презиме лица овлаштеног за заступање и представљање подносиоца захтјева;
- Овјерен садржај захтјева и
- Навођење, таксативно, прилога који су прописани оим правилником, а који се прилажу уз захтјев.

Члан 25

Подносилац захтјева из члана 24 овога правилника уз захтјев за добивање одобрења за рад је дужан да приложи и слиједеће документе:

- Овјерену копију Рјешења о регистрацији и свим рефистрацијским листовима од надлежног регистарског суда, са свим измјенама;
- Овјерен образац М-4 од пензијско инвевидског осигурања, надлежне филијале, о утврђеним подацима о личном дохотку, накнадама личног дохотка и стажу осигурања за запослена лица за протеклу или текућу годину;
- Списак кадрова у сталном радном односу са школском спремом, укупним стажом и референсама, као и референсама сарадника лабораторије, овјерен од подносиоца;
- Технолошка основа лабораторијског простора са уцртаним положајем мјерних инструмената, извора топлоте, вентилације и др., са уписаним димензијама просторија овјерена од подносиоца или овлаштеног субјекта;
- Доказнице у погледу захтјева за просторије, наведених у члану 9 овог правилника овјерене од подносиоца или овлаштеног субјекта;
- Списак лабораторијске опреме у власништву/посједу овјерен од подносиоца;
- Изјава о увођењу система квалитета са роком од 3 (три) године и
- Пуно име лица одговорног за увођење система квалитета.

6. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 26

У реализацији овог правилника примјењују се опште одредбе и правила прописана у Закону о водама (Службени гласник Републике Српске бр.10/98), Закона о државној управи (Службени гласник Републике Српске бр.11/94) и општа правила поступка прописана у Закону о општем управном поступку (Службени лист СФРЈ бр 47/ 86) и Закона о управним споровима (Службени гласник Републике Српске бр.12/94).

Члан 27

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Републике Српске .

Бијељина, датум: _____ 2001. године,

Број: _____

Датум: _____ август 2001. године

МИНИСТАР
Др Рајко Латиновић